

V hipu sem bil pripravljen za odhod k sosedovim. Po navodilih tovarišev sem že zvečer pripravil vrečo za nabiranje preše. Zmuznil sem se pri zadnjih vratih za sosedov skedenj, kjer so me že čakali moji prijatelji. Nihče me ni videl. Dekla je bila ta čas vedno v hlevu in gotovo je ni zanimalo, kar mi je teta prepovedala.

Stekli smo po stezi čez log proti prvi vasi, dobrih deset minut proč od tetinega doma. Po cestah je bilo že polno nabiralcev preše. Uvrstili smo se še mi v to družbo in stopali od hiše do hiše, iz veže v vežo. Otroci so že kar vedeli, v katere hiše naj gremo. Prav revne smo izpustili. Imel sem kmalu v vrečki kakih deset hlebčkov. Povsod smo se zahvalili: »Bog plačaj vam in vernim dušam v vicah.«

Neka gospodinja v prvi vasi me malo bolj pazljivo ogleda in pravi: »Fant, ti si pa gosposki. Za takega se ne spodobi, da odjeda revnim priboljšek...«

Te besede so bile zame mrzel poliv. Postalo me je sram. Gospodinja je gotovo poznala tudi mojo teto — in tako bo prišla vsa stvar na dan. Veselo vrvenje z mladino od hiše do hiše me v hipu ni več veselilo. Svoj sklep sem na cesti razodel tovarišem in rekel: »Jaz grem domov!«

Silili so me sicer, naj grem z njimi naprej, a mene je v hipu minilo veselje. Ubral sem jo po bližnjici proti tetinemu domu. Mimo domačega skednja gredé sem skril nabrane prešce pod seno v svislih ter se skrivno splazil pri zadnjih vežnih vratih v podstrešno sobo. Kmalu nato se je vrnila teta in jaz sem prišel v kuhinjo kot bi se ne bilo nič zgodilo.

Drugi dan sem pogledal v seno, kako je s prešcami. Lotile so se jih že miši. Obgrizene sem z nožem obrezal in dal drobtine kokošim. Ostale prešce pa sem nesel na skrivnem sosedovem Jernejčku in ga prosil, da ne črhne o tem besedice ne doma ne moji teti.

Na Verne duše je prišla moja mati pome in me odpeljala domov v mesto.

Še doma sem bil dalj časa v strahu, če ni dolenjska teta izvedela o mojem skrivnem nabiranju preše.

Čeprav se to ni zgodilo, mi je vest le dolgo očitala to dejanje, ki sem ga izvršil kljub prepovedi dobre tetke.

Kadar koli govorimo pri verouku o vesti, mi pride vselej ta dogodek v spomin. Zdaj vem, da je vest huda opominjevalka in ne dá človeku zlepa miru.

Tine

Kmet in cigan

Ilustriral M. Sedej.

Ne vem, ali je bilo res ali ne. Pravijo pa, da je postal cigan silno lačen. Tako lačen, da bi požrl volka s kostmi in kožo vred, če bi ga dobil. Ker ga pa ni dobil, mu je v želodcu še naprej krulilo in ropotalo, kakor da bi tolkel po praznem sodu.

Cigan bi zmaknil kje kako kokodajsko in si jo spekel. Za prvo silo bi bilo. Ali kaj, ko stoji skoraj ob vsakem vogalu stražnik. In če kje kaj zmakneš, hop po ciganu, pa naj še tako zatrjuje, da je nedolžen. Stražnik pa ni Bog ve kako vljuden gospod in cigan nima rad z njim posla...

Gre zato cigan h kmetu, da si poišče dela in pošten prigrizek.

»Dobar dan, gospon. Imate kaj dela in jela? Vse pojem, kar mi daste in vse naredim, kar ukažete.«

Kmet zadovoljen, kaj ne bi. Delavcev vedno premalo, dela pa toliko, da ne ve, kje bi začel in kje nehal. Cigan pa tudi ne bo preveč gledal v skledo, kaj in koliko je v njej.

»Hej, cigan. Dela pa, dela vedno dovolj. Jutri zarana ga dobiš. Kosil boš, sušil, obračal seno in ga spravil v kopice. Za en dan ravno dovolj dela. Jelo dobiš pa tako, da si boš tri dni oblizoval prste. In nekaj cvenka bo tudi našlo pot v tvoj žep, da boš lažje počakal do jutri, evo ti pol klobase pa še brtavs kruha. Prenočiš pa lahko kar v seniku, da boš jutri takoj pri rokah.«

Ciganu se zaiskrijo oči, popade klobaso in kruh in zleze v senik. Kot bi trenil pomelje kmetove dobrote, leže v seno in s sladkim upanjem na jutrišnji dan zaspi.

Drugo jutro, ni se še danilo, je že kmet pred senikom in kliče cigana. »Halo, cigan! Čas je, da vstaneš in greš na delo. Jutro je lepo in trava roсна, da ti bo kosa kar sama kosila.«

Kratka je bila noč ciganu, pa kaj hoče: treba je zaslužiti jelo. Zleze iz senika in že mu nudi kmetič koso in oslo in grablje in mu razlaga kod in kam naj gre, da pride do pravega travnika. Cigan posluša, vzame orodje in kar šel bi na delo. A kaj, ko ga pa želodec opominja, da je prazen kot beraška malha in da bi mu malo prigrizka kar nič ne škodilo. Kmetič, dobra duša, mu da primeren zajtrk. Kosilo pa, da mu pa že pošlje o pravem času na travnik. Čemu bi hodil domov in po nepotrebnem tratil čas. Všeč je to ciganu. »Pospravi zajtrk, pa le še nekaj premišljuje. Končno svetuje kmetu, naj mu kar sedaj da kosilo. Je vseeno kaj, da je le nekaj za zob. Tako prihrani sebi in kmetu čas. Vsak cigan da lahko dela ves dan brez prestanka, da ima le zjutraj poln želodec.

»Res, čemu bi tratil opoldne čas s hojo na travnik,« si misli kmet in kar takoj poišče in najde vogal kruha in nekaj prekajene svinjine pa še pol litra jabolčnika. Vse to da ciganu, ki ves vesel spravi tudi te dobrote pod svojo kučmo. No, sedaj se je — hvala Bogu in kmetu — kar dobro podložil in delo mu ni več dišalo. A cigan ne bi bil cigan, če bi si tudi iz te zadrege ne znal pomagati.

»Gospon, zajtrkoval sem že, kosil tudi, kaj ko bi mi dali še večerjo, potem grem zvečer po končanem delu lahko kar na svoj dom. Ne bo treba hoditi sem in tu večerjati. Saj ni treba veliko: pol klobase in kos kruha bo kar dovolj za večerjo.«

»O ti prebita buča,« si misli kmet, »saj ni tako neumen ta cigan.« In mu prinese še večerjo. Kar s težavo pospravi cigan še to, nato pa pravi kmetu: »Ej, gospon! Moj oče me je učil, naj po večerji nikdar ne delam, ker to delo ne koristi. Nu, sedaj sem se navečerjal in je najboljše, da grem spat.« In jo je popihal.

Kako je bilo naprej, ne vem. Pravijo pa, da se je kmet ves tisti dan potil na travniku, in se poleg veril, da nobenemu ciganu ne verjame nikdar več.

